

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Freddy Illak

RS990

HARJU MAAKONNA VALMISOLEK

HÄDAOLUKORDADEKS

Lõputöö

Juhendaja:

Rakenduskeemia õppetool

Andres Talvari

Tallinn 2003

REFERAAT

Lõputöö on esitatud 45 leheküljel, jooniseid on 2, tabelleid on 5 ning kaarte on 2. Kasutatud allikaid on 24. Lõputöö on esitatud eesti keeles.

Töös kasutatud märksõnad, mis peegeldavad töös käsitletud ainevaldkonda: hädaolukorraks valmisoleku seadus, õnnetus, suurõnnetus, hädaolukord.

Teema valiku põhjuseks oli “Hädaolukorraks valmisoleku seaduse” rakenduse olukord Harju maakonnas. “Hädaolukorraks valmisoleku seadus” jõustus juba peaaegu kaks ja pool aastat tagasi, kuid lõpliku rakendumiseni pole jõutud üheski maakonnas. Harju maakonnas seni puudub maakonna kriisireguleerimisplaan.

Töö eesmärgiks on Harju maakonna võimalike suurõnnetuste ja hädaolukordade analüüsi alusel näidata selle lahendamise struktuurid ja ressursid, elanike teavitamise ja kaitse korraldus ning tavaelu korraldus hädaolukorras, suurõnnetuste ajal.

Lõputöö koosneb neljast peatükist ja nende alapunktidest. Esimeses peatükis antakse ülevaade mõistetest ning valdkonda reguleerivatest õigusaktidest, tuuakse välja ka maakonna ülesanded hädaolukorraks valmisolekul. Teises peatükis käsitletakse suurõnnetuste ja hädaolukordade statistikat, nende lahendamise struktuure ja ressursse. Kolmandas peatükis antakse ülevaade elanikkonna teavitamisest ja kaitsest ning tavaelu korraldusest hädaolukorras. Neljandas peatükis tuuakse välja lühiülevaade maakondade kriisireguleerimisplaanidest.

SISUKORD

REFERAAT	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	5
1. ÕIGUSLIK REGULATSIOON	6
1.1. Mõisted, uued mõisted	6
1.2. Valdkonda reguleerivad õigusaktid	9
1.3. Maakonna ülesanded hädaolukorraks valmisolekul	12
1.4. Järeldused	13
2. HÄDAOLUKORRAD MAAKONNAS	14
2.1. Suurõnnetuste ja hädaolukordade analüüs	14
2.1.1. Harju maakonna üldiseloomustus	15
2.1.2. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade statistika	17
2.1.3. Olemasolevate riskianalüüside andmed	19
2.1.4. Võimalikud õnnetused, suurõnnetused ja hädaolukorrad	21
2.2. Hädaolukordade lahendamise struktuurid	25
2.2.1. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamise juhtimine ja koordineerimine	26
2.2.2. Lahendamisse kaasatavate struktuuride õigused ja kohustused	28
2.2.3. Koostöö Kaitseväge ja Kaitseliiduga	29
2.2.4. Rahvusvahelise koostöö osalus	29
2.3. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamiseks vajalikud ressursid ja nende kasutamise kord	30
2.3.1. Munitsipaalvaru, julgeolekuvaru ja mobilisatsioonivaru mittemilitaarsete ressursside kasutamine	30
2.3.2. Ressursid eriolukorras ja erakorralise seisukorra puhul	31
2.4. Üksikute õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamise kava	32
3. ELANIKKONNA TEAVITAMINE JA KAITSE HÄDAOLUKORRAS	34
3.1. Elanikkonna teavitamine võimalikest hädaolukordadest ning nende kaasamine ennetustegevusel	34
3.1.1. Teavitamise materjali koostamise ja levitamise meetodid, arvestades ohuolukordi nii elukohas kui ka töökohas, samuti inimeste põhilistel liikumismarsruutidel	34

3.1.2. Teabe kinnistumise kindlustamine	35
3.2. Teavitamise kord hädaolukorras	35
3.2.1. Teabevahetuse korraldus. Varajase hoiatuse korraldus	35
3.3. Elanikkonna kaitse korraldus hädaolukorras	36
4. ÜLEVAADE KRIISIREGULEERIMISPLAANIDEST MAAKONDADES	38
4.1. Lühianalüüs	38
KOKKUVÕTE	40
SUMMARY	41
KASUTATUD KIRJANDUS	42
LISAD	44
Lisa 1 Eesti kaart	44
Lisa 2 Maakonna kaart	45

SISSEJUHATUS

“Hädaolukorraks valmisoleku seadus” kehtib alates 01. 01. 2001.a. Järgneval perioodil on vastu võetud mitmeid hädaolukorraks valmisoleku korraldamise ja kriisireguleerimise õiguslikke akte. Kriisireguleerimisplaanide koostamine maakondades on praktiliselt käimas. Seetõttu on käesolev lõputöö omapoolseks panuseks Harju maakonna kriisireguleerimisplaani.

Töös kasutan uusi mõisteid (õnnetus ja suurõnnetus ning peale nende toon sisse ka uued seletused mõistetele hädaolukord, kriisiolukord, kriis), mistõttu esialgne tähelepanu on pööratud õnnetustele ja suurõnnetustele. Alles seejärel seadusandlikes aktides defineeritud mõistetele hädaolukord.

Eesmärgiks on võimalike õnnetuste ja suurõnnetuste analüüsi alusel näidata olukorra lahendamise struktuurid ja ressursid, elanikkonna teavitamise ja kaitse korraldus ning tavaelu korraldus. Samuti analüüsin ka võimalikke suurõnnetusi, hädaolukordasid.

1. ÕIGUSLIK REGULATSIOON

1.1. Mõisted, uued mõisted

Hädaolukord – sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab riigi julgeolekut, inimeste elu või tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju ning mille lahendamiseks on vajalik Vabariigi Valitsuse, valitsusasutuste ja kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevust.

Kriis – tõsine oht ühiskonna alusstruktuuridele või põhilistele väärtustele ja normidele, kus suures ajapuuduses (ka surve all) ja väga ebamäärasel olukorras on hädavajalik (paratamatus) langetada kriitilisi otsuseid.

Õnnetuse allikas – sündmus, mis põhjustab otseselt õnnetuse või algatab õnnetuste sündmuste ahela.

Rahvusvaheline hädaolukord – sündmus või sündmuste ahel välisriigis, mis ohustab rahvusvahelist julgeolekut ja millega Eesti Vabariik on seotud väliskohustuste kaudu või läbi rahvusvahelise abipalve.

Kriisireguleerimine – riiklik meetmete süsteem, mis on ette valmistatud ja kasutusele võetud riigiasutuste poolt, koostöös kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ja kriisireguleerimisele kaasatud mittetulundusühingute ja sihtasutustega, et tagada hädaolukorras ühiskonna turvalisus.

Rahvusvaheline kriisireguleerimine – rahvusvaheliste meetmete süsteem rahvusvahelistele hädaolukordadele vastamiseks, mis hõlmab riikidevahelist koostööd ja koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Kriisireguleerimismeeskond – teabevahetuse, ressursside kasutamise ning ametkondade koostöö koordineerimiseks ning olukorra analüüsimiseks moodustatud alaliselt tegutsev meeskond, kelle määratud koosseis ja töökorraldus ning ettevalmistus võimaldavad ööpäevaringse töö hädaolukorras.

Riigireserv – Eesti Vabariigi julgeolekut ja sõltumatust tagav materiaalsete ressursside ning tehniliste vahendite kogum, mis võetakse kasutusele hädaolukorras ja sõjaseisukorra ajal.

Sündmuskoha juht (operatiivjuht) – operatiivjuhtimise eest vastutava ametkonna esindaja, kellele alluvad kõik sündmuskohale saabunud operatiivteenistused ja lisajõud (kaasatavad asutused).

Katastroof – äkiline hävingulise toimega sündmus, mis seab ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskonna ja mis seisneb paikkonna keemilises, radioaktiivses või muus saastumises; tööstuslikus suurõnnetuses, sealhulgas elektrijaamade ja kaevanduste, samuti gaasijuhtmete, side-, kommunaal- või elektrivõrkude avariis; ulatuslikus tulekahjus või plahvatuses; ulatuslikus laeva-, lennuki-, rongi- või muu transpordivahendi õnnetuses; muus ulatuslikus õnnetuses või avariis.

Loodusõnnetus – loodusjõudude tegevusest põhjustatud hävingulise toimega sündmus, sealhulgas äkilise hävingulise toimega sündmus, mis seab ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskonna.

Riskianalüüs – analüüs esineda võivate hädaolukordade väljaselgitamiseks ning määramaks hädaolukordade tüübid ja nende esinemise tõenäosuse koos võimalike tagajärgedega, mille põhjal koostatakse vastavad reguleerimise plaanid.

Risk – võimalus, et õnnetus juhtub mingi aja jooksul koos tagajärgedega, mis tabavad elu ja tervist, elutähtsaid valdkondi, keskkonda või vara.

Riskiallikas – objekt, süsteem või nähtus, mis teatud tingimustel võib põhjustada õnnetuse.

Riskiklass – numbri ja tähe kombinatsioonist koosnev õnnetusele või hädaolukorrale määratud ohtlikkuse aste, mis sõltub selle tekke tõenäosusest ja sellega kaasnevatest tagajärgedest.

Terrorism – tervisekahjustuste tekitamisele, surma põhjustamisele või vara hõivamisele, rikkumisele või hävitamisele suunatud tegu sõja, rahvusvahelise konflikti provotseerimise, poliitilisel või usulisel eesmärgil.

Eeltoodud mõisted pärinevad kehtivatest seadusandlikest aktidest. Käesolevas töös esitan mõistele “õnnetus” omapoolse täienduse ja toon sisse uue mõiste “suurõnnetus”. Lisaks neile kahele mõistele toon sisse ka teisiti lahtiseletatult mõisted “hädaolukord”, “kriisiolukord” ja “kriis”. Sellest lähtuvalt esitan ka uue kriisiskaala. (joonis 1)

Õnnetus – ootamatu ja ettekavatsemata sündmus, mis kahjustab elu ja tervist, elutähtsat valdkonda, keskkonda või vara. Õnnetusele reageerimise ja selle likvideerimise kohustus on olenevalt õnnetuse liigist vastaval ametkonnal oma ressursidega. Õnnetus võib areneda suurõnnetuseks.

Suurõnnetus – õnnetusest arenenud suurõnnetusele reageerivad ja võtavad likvideerimisest osa mitu ametkonda oma ressursidega, kusjuures juhtiv osa likvideerimistöodel on ühel õnnetuste liigitusel põhineval ametkonnal.

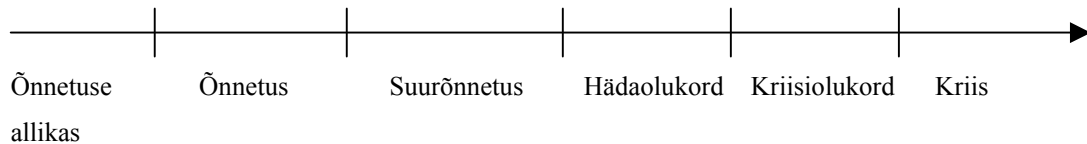
Hädaolukord – erakorraline sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab ühiskondlikku turvalisust, ähvardab paljude inimeste elu ja tervist ja/või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju. Hädaolukorra likvideerimisel kasutatakse maakonna ressursse.

Kriisiolukord – erakorraline sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab ühiskondlikku turvalisust või/ja riigi julgeolekut ning mille lahendamiseks on vajalik mitme valitsusasutuse ja kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevust. Kriisiolukorra lahendamiseks võib olla vajalik eriolukorra, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamise.

Kriis – võib mõista kui riiklikku või rahvusvahelist olukorda, kus on ohustatud prioriteetsed väärtused, kaasatud osapoolte huvid ja eesmärgid. Võib olla ka kahe või enama riigi tõsine konflikt, mis ei ulatu tegeliku sõjani aga sisaldab ohtlikult kõrget võimalust areneda sõjaks.

Kriis on rahvusvahelise olukorra halvenemise periood, mis võib nõuda jõudude tegvusvalmiduse täitmist või kaitsevalmidusse viimist.

Joonis 1. Kriisiskaala:

1.2. Valdkonda reguleerivad õigusaktid

Hädaolukorraks valmisoleku seadus

Vastu võetud 22. 11. 2000.a seadusega (RT I 2000, 95, 613), jõustunud 1. 01. 2001.

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

19. 06. 2002 (RT I 2002, 61, 375) 1. 08. 2002

19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 1. 09. 2002

Pääteseadus

Vastu võetud 23. märtsil 1994. a (RT I 1994, 28, 424) ja jõustunud 24. aprillil 1994. a.

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas ja jõustumise aeg):

26. 06. 1996 (RT I 1996, 49, 953) 26. 07. 1996

25. 02. 1998 (RT I 1998, 28, 355) 30. 03. 1998

30. 05. 2000 (RT I 2000, 50, 316) 01. 10. 2000

09. 05. 2001 (RT I 2001, 50, 283) 01. 01. 2001

12. 02. 2003 (RT I 2003, 23, 143) 15. 03. 2003

Riigireservi seadus

Vastu võetud 23. 11. 1994.a seadusega (RT I 1994, 91, 1529), jõustunud 30. 12. 1994.

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

12. 06. 1996 (RT I 1996, 48, 941) 10. 07. 1996
26. 06. 1996 (RT I 1996, 49, 953) 26. 07. 1996
10. 06. 1998 (RT I 1998, 60, 952) 01. 10. 1998
22. 11. 2000 (RT I 2000, 95, 613) 01. 01. 2001
21. 02. 2001 (RT I 2001, 26, 147) 29. 03. 2001
05. 12. 2001 (RT I 2001, 100, 646) 06. 01. 2002
05. 06. 2002 (RT I 2002, 53, 336) 01. 07. 2002
19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 01. 09. 2002
22. 01. 2003 (RT I 2003, 13, 69) 01. 05. 2003

Eriolukorra seadus

Vastu võetud 10. 01. 1996.a seadusega (RT I 1996, 8, 164), jõustunud 16. 02. 1996

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas ja jõustumise aeg):

16. 09. 1999 (RT I 1999, 57, 598) 01. 01. 2000
12. 06. 2002 (RT I 2002, 57, 354) 15. 08. 2002
19. 06. 2002 (RT I 2002, 61, 375) 01. 08. 2002
19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 01. 09. 2002

Erakorralise seisukorra seadus

Vastu võetud 10. 01. 1996.a seadusega (RT I 1996, 8, 165), jõustunud 16. 02. 1996

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas ja jõustumise aeg):

12. 06. 2002 (RT I 2002, 57, 354) 15. 08. 2002
19. 06. 2002 (RT I 2002, 62, 376) 01. 08. 2002
19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 01. 09. 2002

Vabariigi valitsuse seadus

Vastu võetud 13. 12. 1995.a seadusega (RT I 1995, 94, 1628), jõustunud 01. 01. 1996

Viimati muudetud järgmise seadusega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

29. 01. 2003 (RT I 2003, 21, 122) 13. 03. 2003

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

Vastu võetud 02. 06. 1993.a seadusega (RT I 1993, 37, 558), jõustunud vastavalt §-le 67.

Viimati muudetud järgmise seadusega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

18. 12. 2002 (RT I 2003, 4, 22) 23. 01. 2003

Politseiseadus

Vastu võetud 20. 09. 1990.a seadusega (RT I 1990, 10, 113), jõustunud 08. 10. 1990

Viimati muudetud järgmise seadusega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

29. 01. 2003 (RT I 2003, 20, 116), 10. 03. 2003

Kaitseliidu seadus

Vastu võetud 08. 02. 1999.a seadusega (RT I 1999, 18, 300), jõustunud 05. 03. 1999

Viimati muudetud järgmise seadusega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

05. 06. 2002 (RT I 2002, 53, 336) 01. 07. 2002

12. 06. 2002 (RT I 2002, 57, 357) 01. 08. 2002

19. 06. 2002 (RT I 2002, 61, 375) 01. 08. 2002

11. 02. 2003 (RT I 2003, 23, 133) 08. 03. 2003

Rahuaaja riigikaitse seadus

Vastu võetud 06. 02. 1995 (RT I 1995, 18, 240), jõustunud 02. 03. 1995

Muudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

26. 06. 1996 (RT I 1996, 49, 953), 26. 07. 1996

02. 04. 1996 (RT I 1996, 25, 519), 13. 04. 1996

Kemikaaliseadus

Vastu võetud 06. 05. 1998.a seadusega (RT I 1998, 47, 967), jõustunud 07. 06. 1998

Viimati muudetud järgmise seadusega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

28. 04. 1999 (RT I 1999, 45, 512) 28. 05. 1999

05. 06. 2002 (RT I 2002, 53, 336) 01. 07. 2002

19. 06. 2002 (RT I 2002, 61, 375) 01. 08. 2002

19. 06. 2002 (RT I 2002, 63, 387) 01. 09. 2002

12. 02. 2003 (RT I 2003, 23, 144) 01. 04. 2003

Seadustest lähtudes on vastu võetud neile alluvaid akte - Vabariigi Valitsuse määrusi ja korraldusi ning ministrite määrusi.

Hädaolukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele (VVm RT I 2002, 43, 279)

Vabariigi Valitsuse 20. mai 2002. a määrus nr 166

Riiklik kriisireguleerimisplaan

Vabariigi Valitsuse korraldus

Maakonna ning valla ja linna riskianalüüsi meetoodika (SIMm RTL 2001, 82, 1112)

Siseministri 26. 06. 2001. a määrus nr 78, jõustus 06. 07. 2001 a.

1.3. Maakonna ülesanded hädaolukorraks valmisolekul

Maakonna ülesanded hädaolukorraks valmisolekuks on reguleeritud õigusaktidega, peamiseks õigusaktiks on "Hädaolukorraks valmisoleku seadus".

Maakonna tasandil hädaolukorras on tähtsaim isik maavanem, sest tema reguleerib tegevust maakonnas. Maavanema ülesanded hädaolukorraks valmisolekul on sätestatud "Hädaolukorraks valmisoleku seaduses" paragrahv 14 punktid 1-15. [1]

Maavanem moodustab maakonna kriisikomisjoni ja kriisireguleerimismeeskonna. Maavanem on maakonna kriisikomisjoni esimees. Maakonna kriisikomisjon moodustatakse kriisireguleerimisalase ennetava ja ettevalmistava töö korraldamiseks ning hädaolukorra lahendamiseks. Maakonna kriisikomisjoni ülesanded on sätestatud "Hädaolukorraks valmisoleku seaduses" paragrahvis 15 lõige 2 punktid 1-8. [1]

Maavalitsuse hallatav päästeasutus tegeleb õnnetuste operatiivse lahendamisega vastavalt tema õigustele ja kohustustele, mis tulenevad seadusandlikest aktidest. Maavalitsuse

hallatava päästeasutuse ülesanded hädaolukorraks valmisolekul on sätestatud “Hädaolukorraks valmisoleku seaduses” paragrahvis 16 punktid 1-9:

- 1) kogub, töötleb ja analüüsib hädaolukordadega seotud teavet ning teeb maavanemale ettepaneku hädaolukordade ennetamiseks ja lahendamiseks;
- 2) nõustab valla- ja linnavalitsust riskianalüüsi tegemisel ja kriisireguleerimisplaani koostamisel;
- 3) osaleb maakonna riskianalüüsi tegemisel;
- 4) osaleb maakonna kriisireguleerimisplaani koostamisel;
- 5) teeb maavanemale ettepaneku side- ja elanike teavitamise süsteemi väljaarendamiseks maakonnas;
- 6) nõustab valla- ja linnavalitsust kriisireguleerimisõppuse korraldamisel;
- 7) valmistab ette ja viib läbi maakonna kriisireguleerimisõppuse;
- 8) osaleb kriisireguleerimisalase koolituse läbiviimisel;
- 9) täidab muid maavanema antud kriisireguleerimisalaseid ülesandeid. [1]

1.4. Järeldused

Kriisireguleerimise valdkonna õigusliku regulatsiooni alal on Eesti Vabariigis toimunud viimasel ajal kiire ja põhjalik areng. Mis räägib sellest, et kriisireguleerimise õiguslikku regulatsiooni on haaratud kõik ühiskonna institutsioonid. Alates kodanikust lõpetades valitsusasutustega (kodanik, asutus, ettevõtte, äriühing, sihtasutus, kohalik omavalitsus, riigiasutus, valitsusasutus). Kuid vajaka jääb selle õigusliku regulatsiooni finantsiline ja materiaalne tehniline kindlustatus. Näiteks, “Hädaolukorraks valmisoleku seaduse” paragrahvis 11 lõige 2 punkt 2 puudub finantseerimise ajakava ning allikas.

Riskianalüüsides, seoses hädaolukordadega tegelevad vabariigis peamiselt maakondade päästeteenistused, Tallinnas TTPA. On moodustatud ka kriisireguleerimisosakondi. Enamikel juhtudel toimub koostöö maa- ja linnavalitsustega. Vaatamata sageli põhjuseks toodavale (mitte päästeteenistuse poolt) vastavate finantside puudumisele sellealane töö päästeteenistustes käib. Kahtlemata on üheks puuduseks nii Siseministeriumi kui ka Päästeametiga vastavate struktuuriüksuste mitteküllaldane töö, eelkõige päästeteenistuste spetsialistide juhendamised riskianalüüsides tegemisel.

2. HÄDAOLUKORRAD MAAKONNAS

2.1. Suurõnnetuste ja hädaolukordade analüüs

Kui lähtuda hädaolukorra definitsioonist [1], siis Harju maakonnas ei ole olnud õnnetusi, mis oleks andnud välja hädaolukorra mõõdu, arvestades ohtu riiklikule julgeolekule. Kuid on olnud küll palju suurõnnetusi (lõputöös toodud mõistes):

Vihterpalu metsatulekahju 1992. a;

Vihterpalu metsatulekahju 1997. a;

Õnnetus Kurksel rahuvalvajatega 1997. a;

Männiku raba- ja metsatulekahju 1999. a;

Liiklusõnnetus Tartu maanteel kütuseveoki ja teilerauto vahel 1999. a;

Laiaulatuslik metsamassiivide ning turba põlemine Harju maakonnas Nissi vallas Turba ja Ellamaa vahel 18. 06. 1999.a kuni 26. 06. 1999. a;

Laiaulatuslik metsamassiivide ja raba põlemine Harju maakonnas Kuusalu vallas Mähuste piirkonnas 05. 09. 1999.a kuni 08. 09. 1999. a;

Raudteeõnnetus, kaks diiselmootorit sisaldavat tsisterni (a`60 tonni) läksid ümber ja voolasid tühjaks 2000. a;

Õlireostus Muuga sadamas 2000. a (tanker Alambra);

Kulupõlengute hüppeline kasv 2002. a. (Põhjustas finantsilisi raskusi päästeteenistustele);

Lennuõnnetus Tallinna lennuvälja lähedal 10. 02. 2003. a;

Järeldused/ettepanekud: kui vaadata Harju maakonnas toimunud õnnetuste (suurõnnetuste) statistikat, siis sellest tuleneb, et enim õnnetusi toimub tulekahjude näol. Et edaspidi tulekahjude (eriti metsatulekahjude) arvu ja toimumise sagedust vähendada, tuleks tähelepanu pöörata tuleohutusele. Sellest teavitada inimesi ning ka õnnetuste tagajärgedest ja vastutustes, mis kaasnevad õnnetuse põhjustamisega. Kulupõlengute osas tuleks tõhustada koostööd vallavalitsustega, kes peaksid maa-omanikelt nõudma maa eest hoolitsemist nii, et “kulu” ei tekiks.

Harjumaa Päästeteenistusel on metsatulekahjude likvideerimise plaan. Otstarbekas oleks seda ka turbaväljade ja raba põlengute kohta teha, sest selliste avamaa põlengute puhul on oluline juurdepääsuteede ning võimalike veevõtukohtade kaardistamine.

2.1.1. Harju maakonna üldiseloostus

Harjumaa on üks suurimaid maakondi Eestis: pindala 4333 km², elanikke on Harjumaal üle 520 tuhande (kaasa arvatud Tallinn). Harjumaa koosseisu kuuluvad 7 linna (Kehra, Keila, Loksa, Maardu, Paldiski, Saue, Tallinn) ja 19 valda (Aegviidu, Anija, Harku, Jõelähtme, Keila, Kernu, Kiili, Kose, Kuusalu, Kõue, Loksa, Nissi, Padise, Raasiku, Rae, Saku, Saue, Vasalemma, Viimsi). [2]

Rahvaarv seisuga 01. 01. 2001.a. Harjumaa linnades on järgmine: Tallinn 399850, Maardu 16717, Keila 9401, Saue 4981, Paldiski 4248, Loksa 3499 ja Kehra 3210 elanikku. [2]

Rahvaarv seisuga 01. 01. 2001.a. Harjumaa valdades on järgmine: Viimsi 8007, Rae 8000, Saku 7324, Saue 7318, Harku 6617, Kose 5829, Jõelähtme 5237, Vasalemma 5163, Kuusalu 4666, Raasiku 4411, Keila 3838, Nissi 3346, Anija 3148, Kiili 2367, Loksa 1829, Padise 1781, Kõue 1701, Kernu 1688 ja Aegviidu 956 elanikku. [2]

Rahvastiku asustustihedus Harjumaa linnades seisuga 01. 01. 2001.a. (inimest ühe ruutkilomeetri kohta): Tallinn 2526,4; Saue 1427,2; Loksa 918,4; Keila 898,8; Kehra 838,1; Maardu 734,5; Paldiski 125,5. [2]

Rahvastiku asustustihedus Harjumaa valdades seisuga 01. 01. 2001.a. (inimest ühe ruutkilomeetri kohta): Vasalemma 133,5; Viimsi 109,9; Aegviidu 79,9; Saku 42,8; Harku 41,4; Rae 38,7; Saue 37,3; Raasiku 27,8; Jõelähtme 24,8; Kose 24,6; Kiili 23,6; Keila 18,7; Nissi 12,6; Kernu 9,7; Kuusalu 9,6; Loksa 8,2; Anija 6,1; Kõue 5,8; Padise 4,9. [2]

Harjumaa Päästeteenistus

Harjumaa Päästeteenistusse kuulub kolm erinevat struktuuriüksust:

- planeerimise- ja järelevalveosakond
- operatiivteenistuseosakond
- finants- ja eelarveosakond

Harjumaa Päästeteenistuse struktuuri kuulub 8 kutselist tuletõrje- ja päästekomandot: Keila keskkomando, Muuga tugikomando, Kehra tugikomando, Paldiski tugikomando, Loksa tugikomando ning kolme tugikomando koosseisus asuvad eraldipaiknevad meeskonnad Assakul, Kiiul ja Harju-Ristil.

Lisaks eeltoodule teostab Ida-Harjumaal Kose piirkonnas tulekustutus- ja päästetöid lepingu alusel Tallinna Üksik-Päästekompanii. Leping on sõlmitud Harjumaa päästeteenistusega.

Tulekustutus- ja päästetööde abistatavate jõududena on Harjumaal mitmeid vabatahtlikke organisatsioone (tuletõrjeühingud): Vaidas, Kostiveres, Neemel, Arukülas, Raasikul, Hüürus, Orus, Viimsis, Ardu, Habajas, Kolgas, Vasalemmas ja Sakus. Need organisatsioonid on kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel. [3]

Lennuväljad – Harjumaal on kaks lennuvälja: Tallinna Lennujaam (Lennujaama tee 2, Tallinn) ja Õhuväe Ämari Lennubaas (Rummu, Vasalemma vald). [4]

Suuremad kütuseterminalid – Kütuseterminalid Harjumaal asuvad Muuga sadamas ja Paldiskis, Tallinnas.

Radioaktiivsed ained – Praegu on radioaktiivsete ainete matmispaik Harjumaal Paldiskis, sellega tegeleb riiklik aktsiaselts Alara. Enne seda asus radioaktiivsete ainete matmispaik Harjumaal Saku vallas, kuid tänaseks on see koht konserveeritud.

Ohtlikud jäätmed – Harjumaal tegeleb ohtlike jäätmete kogumise ja nende töötlemisega AS EcoPro.

Harju Politseiprefektuur – Harju Politseiprefektuur jaguneb Harju maakonnas üheksaks konstaabli jaoskonnaks, mis asuvad Vasalemmas, Keilas, Sael, Tabasalus, Maardus, Kuusalus, Kehras, Viimsis ja Jüris.

Kiirabi – Kiirabi tööd reguleerib “Tervishoiukorralduse seadus” (RT I 1994, 10, 133). Enne kuulus Harju kiirabi Keila haiglale. Kuid nüüd kuulub Harju kiirabi Põhja-Eesti Regionaalhaigla alla ja sellest tulenevalt osutab kiirabiteenust Harju maakonnas Põhja-Eesti Regionaalhaigla. Harju maakonnas on kuus kiirabibrigaadi : 2 Sakus, 1 Keilas, 1 Paldiskis, 1 Kehras ja 1 Kosel.

Järeldused/ettepanekud: Otstarbekas oleks eraldada Tallinna ja Harju maakonna kiirabi, organiseerides kiirabibrigaadide baasiks tuletõrje- ja päästekomandod. Hetkel on ainult

Kehras kiirabibrigaadi baasiks tuletõrje- ja päästekomando, kuid selline plaan tuleks täide viia ka teistes tuletõrje- ja päästekomandodes (nt: Keilas, Muugal, Sakus ja Paldiskis).

2.1.2. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade statistika

Lähtudes statistikast, siis liigitatakse õnnetused järgnevalt: tulekahju, pommiähvardus, liiklusõnnetus, lennuõnnetus, raudtee avarii, õnnetus veekogul, gaasiavarii, kommunaalavarii, elektrivõrkude avarii, radioaktiivne saastumine, kemikaalidega saastumine, naftasaadustega saastumine, töö- või olmetrauma, loodusjõududest põhjustatud sündmus, lõhkekeha plahvatus, muu plahvatus, pommitade. (Statistilised andmed pärinevad Harjumaal Päästeteenistuse planeerimis- ja järelevalveosakonnast).

Lähtudes 2002.a. Harjumaal toimunud õnnetuste statistikast (tabel 1), siis suurem osa sündmustest moodustasid tulekahjud (2649; 85,8%). Statistikast tulenevalt oli 2002.a. suhteliselt suur osakaal ka pommitadadel (118; 3,82%) ja liiklusõnnetustel (83; 2,7%) võrreldes teiste õnnetustega.

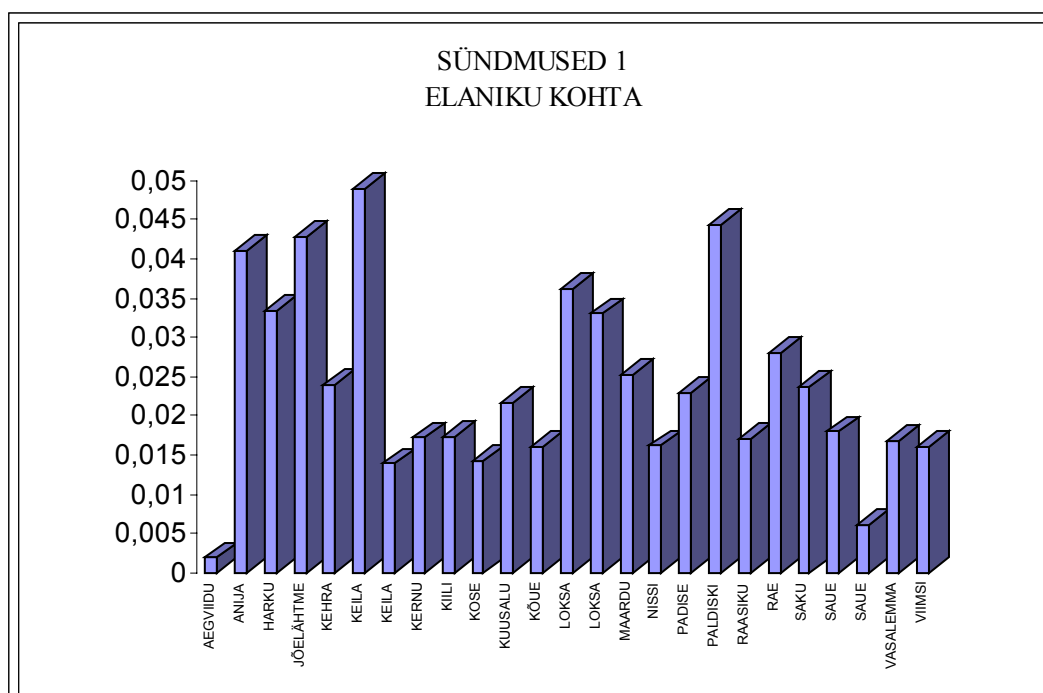
Tabel 1.

Sündmuste liigid 2002

Sündmuse liik	
Tulekahju	2649
Mürkainetega saastumine	3
Naftasaadustega saastumine	27
Muusaastumine	0
Loodusjõududest põhjust. Sündm.	15
Pommitade	118
Pommiähvardus	19
Lõhkekeha plahvatus	2
Liiklusõnnetus	83
Lennuõnnetus	0
Raudtee avarii	1
Õnnetus veekogul või rannikumere l	12
Gaasiavarii	3
Elektrivõrkude avarii	0
Töö- või olmetrauma	2
Teadlikult vale väljakutsed	0
Ekslik väljakutsed	1
Teenus	7
Õppus	6
Esmaabi - kiirabi	0
Lõhkekehade leidmine ja kahjutuks teg.	0
Muud	139
Kokku	3087

Lähtudes 2002.a. Harjumaa toimunud õnnetuste statistikast (tabel 2), siis sellest tulenevalt enim õnnetusi ühe inimese kohta toimus järgmistes valdades, linnades: Keila vald, Paldiski linn, Jõelähtme vald, Anija vald, Loksa vald, Harku vald ja Loksa linn.

Tabel 2.

2002.a. oli Harjumaa valdades ja linnades (v.a. Tallinnas) järgnevalt õnnetusi (tabel 3): Maardu 435, Keila (k.a. Keila linn) 362, Jõelähtme 218, Paldiski 213, Rae 210, Harku 207, Loksa (k.a. Loksa linn) 191, Saku 167, Saue (k.a. Saue linn), Anija 133, Viimsi 127, Kuusalu 101, Kose 83, Kehra 78, Raasiku 75, Vasalemma 61, Nissi 54, Padise 46, Kiili 38, Kõue 29 ja Kernu 28.

Tabel 3.

Sündmused valdades

AEGVIIDU	2
ANIJA	133
HARKU	207
JÖELÄHTME	218
KEHRA	78
KEILA	224
KEILA linn	138
KERNU	28
KIILI	38
KOSE	83
KUUSALU	101
KÕUE	29
LOKSA	73
LOKSA linn	118
MAARDU	435
NISSI	54
PADISE	46
PALDISKI	213
RAASIKU	75
RAE	210
SAKU	167
SAUE	126
SAUE linn	32
VASALEMMA	61
VIIMSI	127

Järeldused/ettepanekud: Nendes valdades ja linnades kus oli enim tulekahjusid, tuleb põhjusi analüüsides koos omavalitsustega suurendada ennetustööde mahtu (NB! Mitte ainult tuletõrje- ja järelevalve inspektorite, vaid ka sotsiaal- ja tööhõive ametnikel). On teada, et paljude tulekahjude põhjustajateks on töö (ja ka elukohta) kaotanud inimesed.

2.1.3. Olemasolevate riskianalüüside andmed

Riskianalüüsi on teinud mitmed ohtlikud ettevõtted (tabel 4), mis kujutavad ohtu ümbritsevale keskkonnale ja elanikkonnale. Need ettevõtted, kes riskianalüüsi on teinud: AS DBT, AS NYBIT, Neste Eesti AS Tallinna Terminaal, Oiltanking Tallinn AS, Pakterminaal AS, Eurodek Muuga services AS, Eesti AGA AS, AS Alexela terminaal, AS Refetra, Eesti Metalliekspor, AS Milsyrand.

Peaaegu pooled eelpool nimetatud ettevõtetest on suurohuga ettevõtted (lähtudes Siseministri määrusest “Suurõnnetuse ohuga ettevõtete loetelu” RT I 1998, 47, 697; 1999, 45, 512). Neil on küll tehtud riskianalüüsid ning hädaolukorra plaanid, kuid kõik ettevõtted

ei ole nendest plaanidest teavitanud elanikkonda. Näiteks õnnetuse korral ohualas elav elanikkond ei tea, mida nad peaksid edasi tegema või kuidas õnnetusele/ohule reageerima.

Tabel 4.

ettevõtte nimi	aadress	teabeleht	ohutusaruanne	riskianalüüs	hädalukkorra plaan	kodanikukaitse kava
EE Iru elektriyaam	Peterburi tee 105	x			x	
AS DBT	Koorma 13	x	x	x	x	
AS Nybit**	Maardu tee 57/õli5	x	x	x	x	
Neste Eesti AS Tal.Ter**	Lasti tee 18	x	x	x	x	
Oiltanking Tallinn AS	Õli tee 7	x	x	x	x	
Pakterminaal AS**	Lasti tee 20	x	x	x	x	
AS Eurodek Muuga services	Maardu tee 57	x	x	x	x	
AS Eesti AGA	Paldiski mnt. 31	x	x	x	x	
AS Alexela terminaal	Rae põik 6 Paldiski	x	x	x	x	
AS Refetra*	Koorma 17	x		x	x	x
Eesti Metalliekспорт	Paldiski Lõunasadam	x		x	x	x
AS Milstrand*	Randvere tee 5	x		x		
AS MGT Muuga Grain terminaal	Maardu tee 57	x			x	
AS Petkam terminaal**	Fosforiidi 8	x			x	
AS Stivis	Koorma 1	x			x	
AS Tallinna Sadam Paldiski lõunasadam	Rae 15, Paldiski	x			x	
AS Turmoil	Vana-Narva mnt 27a	x			x	
ER Aegviidu Raudteejaam	Aegviidu	x			x	
ER Keila raudteejaam	Keila	x			x	
ER Komplekteerimis jsk,	Soodevahe küla, Rae	x			x	
ER Muuga Raudtee	Muuga Sadam	x			x	
Ferry Terminaal AS*	Veose 7, Maardu	x			x	
AS Alexela oil	Jüri Tankla, Rae vald	x				
AS Boikin	MUST KASS	x				
AS Eesti Statoil	Ülejõe 1	x				
AS Eesti Statoil	Peterburi mnt. 40km	x				
AS EK	Välja 6, Kehra linn	x				
AS Entek	Paldiski mnt 23	x				
AS Evilkan	Tallinn Madara 14	x				
AS Ferax Haiba	Haiba, Kernu vald	x				
AS Flatol	Loksa linn	x				
AS Grekond	Jõelähtme küla	x				
AS Kaljukits	Ranna tee 16	x				
AS Keila Soojus	Keskväljak 15	x				
AS Keva	Ülejõe 2, Keila	x				
AS KMV	Paldiski mnt 35/4	x				
AS Krooning	Kohatu küla, Kernu	x				

AS Krooning	Harku, Tiskre	x				
AS KSK	Pikk 15-3, Tallinn	x				
AS Loksa auto	Tallinna tn 3	x				
AS Loksa Laevaremondi tehas	Tallinna tn 2	x				
AS Mokter	Sütiste tee 26-4	x				
AS Saue Thermo	Sooja tn 1	x				
AS Thulema	Pärnu mnt 158, Tln	x				
AS Estma terminaal	Sadama 17	x				
Favora Kernu AS	Tartu Ringtee 28	x				
Frateks OÜ	Riisipere, metsa 37	x				
Hakkekatlamaja	Kalda tn 2, Kehra	x				
Halpo OÜ	Ellamaa, Nissi	x				
Horisont t ja p AS	Anija mnt 10	x				
I.V.A.P.G AS	Peetri tn 2	x				
Kernu Hooldekodu	Kohatu küla, Kernu	x				
Kernu Rahvamaja	Haiba, Kernu vald	x				
Kernu Vallavalitsus	Haiba, Kernu vald	x				
Leho Trolla OÜ	Kalesi küla	x				
Miiduranna sadam	Haabneeme	x				
OÜ AP-Terminaal	Jaanika küla	x				
OÜ Haino Teenused	Haiba, Kernu vald	x				
OÜ Männiku kütus	Rakvere, Narva mnt 25	x				
OÜ RAA OIL	Välja 6, Kehra linn	x				
OÜ Suurupi Indes	Vääna viti	x				
Padise Kütus OÜ	Padise küla, Padise	x				
SAGRO AS	Veskitammi 8, Laagri	x				
Saku õlletehas	Saku, Harjumaa	x				
Seberg AS	Turba, Nissi	x				
Skanska EMV AS	Aruküla tee 59, Jüri	x				
Suurupi Invest OÜ	Tln. Uus 29-4	x				
AS Maardu terminaal	Lao 29, Maardu	x				
OÜ Viimsi kemix	Vanapere 5, Viimsi	x				
AS Vasur vr Ämari	Aia tn, Rummu				x	

* - A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte

** - B-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte

Tabelis 4 toodud andmed pärinevad Harjumaa päästeteenistusest.

2.1.4. Võimalikud õnnetused, suurõnnetused ja hädaolukorrad

Alati, kui toimub mõni õnnetus, mis on ohtlik inimese elule ja tervisele, elutähtsale valdkonnale, keskkonnale või varale, siis reageerib mõni ametkond sellele (näiteks tulekahju korral reageerib päästeteenistus).

Sellest lähtuvalt jagatakse võimalikud õnnetused [5] ära ametkondade vahel, kes mingile õnnetusele reageerib (vastavalt seadusandlikes aktides toodud ülesannetele ja nende ressurssidele).

Päästeteenistus reageerib järgnevatele õnnetustele:

Tulekahjud

Plahvatused (lõhkekeha ja muud plahvatused)

Transpordiõnnetused (liiklus-, lennu- ja raudteeõnnetused, ujuvvahendite avariid).

Õnnetused ohtlike ainetega (keemiline, radioaktiivne või muu saastumine)

Õnnetused veekogudel (otsingu- ja päästetöid teostatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 23. 07. 2002 määruse nr 237 “Eesti sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel otsingu- ja päästetööde tegemise, sealhulgas merereostuse avastamise ja likvideerimise kord” alusel – RT I 2002, 66, 403)

Üleujutused

Varingud (kaevandused, karjäärid, hooned, rajatised)

Erakorralised loodusnähtused (tormid, lumesajud)

Teised ametkonnad reageerivad järgmistele õnnetustele:

Joogivee reostus - Keskkonnainspeksioon

Sidesüsteemide avariid – Eesti Telefon, ka teised sidesüsteemide haldajad (ettevõtted)

Elektrienergiastüsteemide avariid - Eesti Energia

Avariid gaasitorustikul – Eesti Gaas

Kommunaalsüsteemide avariid – kohalik omavalitsus

Epideemiad – Tervisekaitseamet

Loomataudid - Tervisekaitseamet

Sotsiaalsed ohud (näiteks massirahutused, üldstreigid, panganduskriisid, hoonete ebaseaduslik hõivamine, tööpuudus, joogivee puudus) – Politsei, Kaitsepolitsei, Kaitseliit, kohalik omavalitsus

Teiste ametkondade all on mõeldud Keskkonnainspeksiooni, Kaitseliitu, Päästekompaniid, Piirivalvet, Eesti Energiat, Eesti Gaasi, Piirivalve Lennusalka, kohalikku omavalitsust. Siin ei ole mõeldud kiirabi ja politseid, sest nemad vastavalt oma töö ülesannete spetsiifilisusele reageerivad pea kõikidele õnnetustele.

Omalt poolt toon välja ka mõned riskifaktorid, mis võivad ohustada Harju maakonda, sellest lähtuval teen ka nendele riskifaktoritele vastavad ettepanekud ennetusabinõudeks. Ja sellele lisan ka riskimaatriksi (tabel 5).

Harju maakonna riskifaktorite näited:

H1: Konstruktsioonivigastus (avarii, sabotaaz, meteoroloogilised põhjused) Iru soojusenergia jaam, Loksa, Kehra, Maardu, Saue, Keila, Paldiski ja Saku soojusenergiat tootvad ettevõtted;

H2: Avariid raudtee kaubajaamades (Ülemiste, Maardu, Keila, Paldiski);

H3: Konstruktsioonivigastus (avarii, sabotaaz vm) gaasitrassil;

H4: Avariid raudteel Peterburi maanteed ületaval sillal;

H5: Avariid maantee sildadel, mis ületavad elektriraudteed (Ülemiste-Lagedi, Valingu-Saue, Riisipere);

H6: Õnnetused magistraalteede ristmikel (liiklusavariid ohtlike veostega. Haru tee, Keila, Jüri, Saue, Sausti/Luige);

H7: Kõrgepingeliinide katkestused (sabotaaz, meteoroloogilised põhjused);

H8: Elektrikatkestused (alajaamade põlengud, sabotaaz);

H9: Lennukatastroofid (Tallinna lennuvälja lennukoridorid tõusmisel ja maandumisel – Harku, Saue, Saku, Jõelähtme, Rae vallad);

H10: Lennukatastroofid (Ämari lennuväli, lennukoridorid tõusul ja maandumisel – Padise ja Vasalemma vallad);

H11: Sabotaaziaktid/ pommiähvardused/ terroriaktid maakonna kaubandus-, kultuuri- ja administratiivkeskustes;

H12: Sabotaaziaktid/ terroriaktid joogivee varustussüsteemides (Ülemiste järve toitesüsteemides);

H13: Sabotaazid/ terroriaktid joogivee reostamisel;

H14: Keskkonnakahjustused (mürgised gaasid prügilate põlengutel ja avariidel/ tulekahjudel mürgiste ainetega);

H15: Bensinijaamade, -tanklate avariid/ põleng, plahvatus;

H16: Sotsiaalsed ja etnilised konfliktid (Keila, Maardu, Kehra);

H17: Metsatulekahjud;

H18: Tööstusavariid;

H19: Terminaalide avariid, põlengud, plahvatused;

Harju maakonna ennetusabinõud riskifaktorite suhtes:

- H1: Tsentraalse soojavarustussüsteemi detsentraliseerimine;
- H2: Ohtlike raudteeveoste eeskirjadest kinnipidamine, ohuplaanid;
- H3: Gaasitrassi eksploatatsioonieeskirjade täitmine;
- H4: Kiirusepiirang ülesõidul ja rongi koosseisu tehniline kontroll;
- H5: Teede korrasolek, kiirusepiirang, ohumärgid;
- H6: Teede korrasolek, ümbersõiduskeemide olemasolu;
- H7: Kõrgepingeliinide eksploatatsioonieeskirjade täitmine;
- H8: Varu elektrigeneraatorid elutähtsates kohtades (haiglad, valitsusasutused, toiduainete kaubalaod, IT-süsteemid, häirekeskused jm);
- H9: Elanike informeerimine katastroofi võimalikkusest;
- H10: Elanike informeerimine katastroofi võimalikkusest;
- H11: Politsei ja elanike tähelepanu juhtimine kahtlustatavate esemete, isikute suhtes;
- H12: Alade piirdeaiad ja valvesüsteem;
- H13: Alade piirdeaiad ja valvesüsteem;
- H14: Lähipiirkonna elanike informeerimine võimalikest ohtudest ja tegutsemisjuhendite andmine ohu korral;
- H15: Ohutuseeskirjade täitmine kütuse tankimisel, kustutusvahendite olemasolu;
- H16: Konfliktide ennetusmeetmed;
- H17: Ohutuseeskirjade täitmine, erametsa valdajate informeerimine;
- H18: Ettevõtete ohutuskaardid, õnnetuste likvideerimisplaanid;
- H19: Terminaalide ohutuskaardid, õnnetuste likvideerimisplaanid;

Tabel 5.

Riskimaatriks:

Õnnetuste toimumise tõenäosus

Väga suur					
Suur		H8; H16	H6; H15		
Keskmine		H10; H14; H18	H7; H9; H11	H17	
Väike			H2; H5	H13	
Väga väike		H19	H3	H1; H4; H12	
	Väike	Keskmine	Suur	Väga suur	Katastroofiline

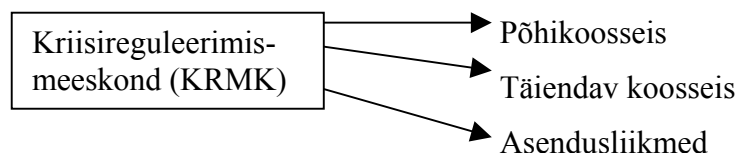
Õnnetuse tagajärgede raskusastmed

Järeldused/ettepanekud ennetustegevuseks: riskianalüüside tegemine, levitada infolehti (mingi aja tagant saata uuesti meeldetuletuseks ja uue informatsiooni tekkimisel), kohalikes lehtedes artiklid (nt kevadel, et inimesed ei võtaks kulupõletamist korraga liiga suurelt ette, teavitada tagajärgedest ja vastutusest).

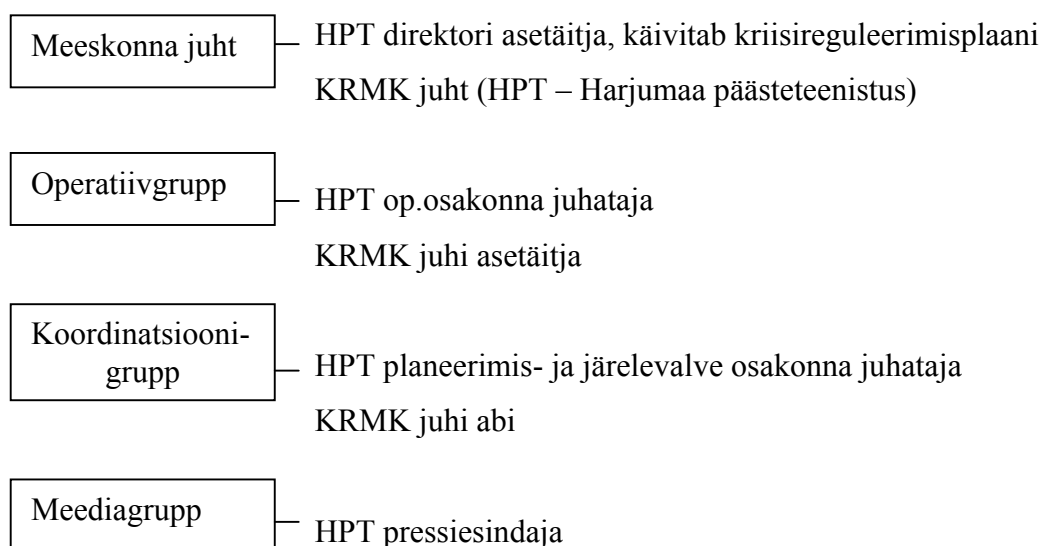
2.2. Hädaolukordade lahendamise struktuurid

Hädaolukorra puhul maakonnas kutsutakse kokku maakonna kriisikomisjon, (ülesanded “Hädaolukorraks valmisoleku seaduses”). Kriisikomisjoni hädaolukorra lahendamise alaliseks struktuuriks on maakonna kriisireguleerimis meeskond, kelle ülesanded on sätestatud Harju maavanema korraldusega “Maakonna kriisireguleerimismeeskonna moodustamine, selle ülesanded ja pädevus ning töökorralduse ja kokkukutsumise korra kinnitamine”.

Maakonna kriisireguleerimismeeskonnas nähakse ette järgmine koosseis:

Põhikoosseisu määrab maakonna kriisikomisjon, Harju maakonna KRMK kuuluvad:

Lisaks neile on veel:

- Harju Maavalitsuse majandusosakonna juhataja;
- Harju Maavalitsuse kantselei majandustalituse juhataja;
- Harju Maavalitsuse infosüsteemide osakonna infotehnoloogiatalituse juhataja;

KRMK täiendavasse koosseisu kuuluvad:

- Harju Maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiu osakonna ametnik;
- Harju Politseiprefektuuri esindaja;
- Põhja Riigikaitse Osakonna esindaja;
- Kaitseliidu Harju Maleva kaitseväge ohvitser;
- Harjumaa Keskkonnateenistuse ametnik;

KRMK asendusliikmed: põhikoosseisu ja täiendava koosseisu liikmed teatavad enda sendamisel puhkuse, haiguse, lähetuse vms korral asendaja nime ja kontaktandmed ning asendamise aja viivitamatult KRMK juhi abile.

Hädaolukorra operatiivset lahendamist teostavad maakonnas päästeteenistus, keskkonnateenistus, politsei, kiirabi, Kaitseliit, kaitsevägeosad, sõjaväestatud päästeüksused, piirivalve, piirivalve lennusalk jt.

Järeldused/ettepanekud: Loogiliselt ülesehitatud skeemi elujõulisus seisneb eriteemaliste õppuste korraldamises, milleks tehtavad kulutused tasuvad kindlasti ära. Õnnetuste korral võivad kahjud olla palju suuremad.

2.2.1. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamise juhtimine ja koordineerimine

Enamik hädaolukordadest on seotud konkreetse sündmuskoha või sündmuskohtadega ning seal toimub ka esmane reageerimine hädaolukorrale. Hädaolukorra iseloom või selle kestvus võib tingida sündmuskoha staabi moodustamise vajaduse. [6]

Kui sündmuskoht on seotud omavalitsuse territooriumiga, siis toimub esmane hädaolukorrale reageerimine kohaliku omavalitsuse tasandil. [6] Hädaolukorra lahendamist juhib vallas vallavanem ja linnas linnapea. [1] Kui hädaolukord hõlmab mitme kohaliku omavalitsuse territooriumi, või selle lahendamiseks on vaja mitme kohaliku omavalitsuse ressursse, siis läheb hädaolukord maakonna tasandile [6] (kasutatakse maakonna siseseid ressursse). Maakonnas juhib hädaolukorra lahendamist maavanem. [1]

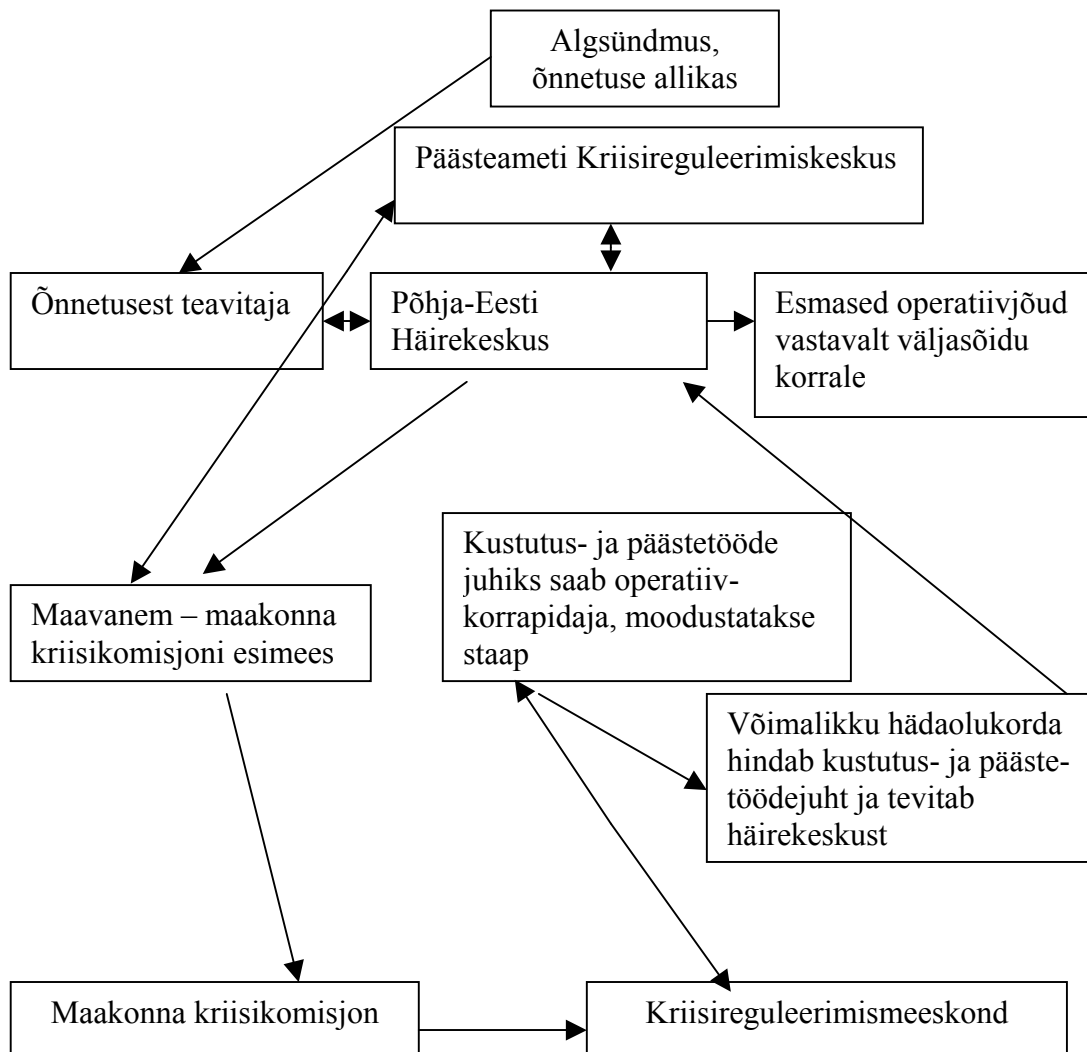
Hädaolukorra lahendamise koordineerimiseks valla või linna territooriumil võidakse vajaduse korral moodustada kriisikomisjon. Kriisikomisjoni moodustamine on kohustuslik, kui vallas ja linnas on üle 50 000 elaniku. [1] Maakond teeb kriisireguleerimisplani, siis on selles kindlasti ka valdade ja linnade riskiallikad.

Õnnetuste korral moodustatakse alaliseks koordineerimise keskuseks staap (juhul kui see on vajalik).

Suurõnnetuse ja hädaolukorra puhul on koordinatsioonikeskuseks Päästeameti kriisireguleerimiskeskus (päästeteenistuse seisukohalt lähtudes). Päästeameti kriisireguleerimiskeskuse ülesandeks on esmase hinnangu andmine suurõnnetusele ja hädaolukorrale. Info edastamine pädevatele struktuuridele, isikutele ja ametkondadele ning ka nende koostöö koordineerimine.

Omalt poolt esitan hädaolukorra (suurõnnetuse) teavitusskeemi (joonis 2), kuhu on märgitud vastavad jõustruktuurid, kes võtavad hädaolukorra lahendamisest osa.

Joonis 2.

2.2.2. Lahendamisse kaasatavate struktuuride õigused ja kohustused

Hädaolukorra lahendamisse kaasatavad struktuurid on kõik asutused, kes vastavalt oma seaduslikele ülesannetele on kohustatud operatiivselt reageerima või kes kaasatakse hädaolukorra lahendamisele hiljem. Nende asutuste õigused ja kohustused tulenevad seadustest ning ülesanded kriisireguleerimisel sätestatakse kriisireguleerimisplaanides. Olenevalt hädaolukorrast, annab neile asutustele (struktuuridele) ülesanded kriisikomisjon või kriisireguleerimismeeskond ja seda lähtudes seadustest.

2.2.3. Koostöö Kaitseväge ja Kaitseleiduga

Tulenevalt “Hädaolukorraks valmisoleku seaduse” paragrahvist 14 lõige 2 korraldab maakonnas koostööd Kaitseväge ja Kaitseleiduga maavanem. Hetkel on Harjumaal koostöö Kaitseväge ja Kaitseleiduga projekti kujul, projekt kinnitatakse lähiajal.

Kaitseleitu ja kaitseväge võib kasutada ainult seadusega ettenähtud juhtudel ja korras. Esimeses järjekorras kaasatakse hädaolukorra lahendamisele Kaitseleit vastavalt koostööplaanidele. Kaitseväge kaasatakse hädaolukorra lahendamisele ainult äärmisel vajadusel. [6]

2.2.4. Rahvusvahelise koostöö osalus

Rahvusvahelist koostööd organiseerib Päästeamet. Koostöö organiseerimisel lähtub Päästeamet rahvusvahelistest konventsioonidest (millega on Eesti ühinenud), välislepingutest naaberriikidega ning ka kehtivast seadusandlusest.

Päästeamet on sõlminud ka mitmeid lepinguid naaberriikidega:

Soomega sõlmiti leping 28. detsembril 1999.a. Koostööpartneriks Soomes on Siseministeeriumi Päästeosakond (teabevahetuse alane koostöö).

Rootsiga Päästeametite vaheline leping on ettevalmistamisel. Vaatamata lepingu puudumisest koostöö käib. Koostööd tehakse Rootsi Päästeameti, Kriisireguleerimise Ameti ja Kiirguskaitse Instituudiga.

Lätiga sõlmiti Päästeametite vaheline leping 24. augustil 2002.a.

Norraga käib koostöö alates 1996.a. ja seda Norra Tsiviilkaitse Direktoriaadiga vastastikuse arusaamise memorandumil alusel.

Rahvusvahelisel tasandil tehakse koostööd ka kriisireguleerimise alal, põhipartneriteks on: ÜRO koos oma allstruktuuridega (OCHA – humanitaarabi koordineerimine, IAEA – Rahvusvaheline Aatomiagentuur, ICAO – Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Agentuur, IMO – Rahvusvaheline Mereagentuur);

NATO allstruktuurid (EADRCC – Euro-Atlandi hädaolukordade koordinatsioonikeskus, CEPD – tsiviilhädaolukorraks valmisoleku planeerimise osakond, SCEPC – Euro-Atlandi Kõrgem tsiviilhädaolukorraks valmisoleku planeerimise komitee);

Euroopa Komisjoni XI Direktoraat (ECHO – Euroopa ühenduse humanitaarasjade amet, WEU – Lääne-Euroopa Liit);

2.3. Õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamiseks vajalikud ressursid ja nende kasutamise kord

Hädaolukordade lahendamiseks vajalikud ressursid ja nende kasutamine tuleneb maavanema ja maakonna kriisikomisjoni kohustustest vastavalt õnnetuse, suurõnnetuse või hädaolukorra liigist. Õnnetuse, suurõnnetuse ja hädaolukorra lahendamiseks võetakse kasutusele kõige pealt struktuuri sisesed ressursid (struktuuri sisesed ressursid on vastava ametkonna tehnika, varustus ja vahendid, kes reageerib õnnetusele ja hakkab seda likvideerima). Kui maavanem leiab, et nendest maakonna ressurssidest ei piisa, siis tema õiguseks ja kohustuseks on pöörduda Vabariigi Valitsuse poole, et taotleda täiendavaid ressursse valitsusasutustelt. Ettepaneku täiendavate ressursside taotlemiseks teeb kriisireguleerimismeeskond maavanemale.

2.3.1. Munitsipaalvaru, julgeolekuvaru ja mobilisatsioonivaru mittemilitaarsete ressursside kasutamine

Munitsipaalvaru, julgeolekuvaru ja mobilisatsioonivaru mittemilitaarsed ressursid moodustavad osa riigireservist. Riigireserv on Eesti Vabariigi julgeolekut ja sõltumatust tagav materiaalsed ressursside ning tehniliste vahendite kogum, mis võetakse kasutusele hädaolukorras ja sõjaseisukorra ajal vastavalt seadusandlikele aktidele.

Munitsipaalvaru on kohaliku omavalitsuse käsutuses olev ressursside kogum, mis võetakse kasutusele kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil asuvate elanike elutegevuse tagamiseks hädaolukorras. Munitsipaalvaru hoiab kohalik omavalitsus temale kuuluvates ladudes ja hoidlates või tema poolt sõlmitud lepingute alusel teistes ladudes ja hoidlates.

Julgeolekuvaru on riigi käsutuses olev ressursside kogum, mis võetakse kasutusele elanike elutegevuse tagamiseks hädaolukorras ja ka kaitseväge vajaduste rahuldamiseks sõjaseisukorra ajal.

Mobilisatsioonivaru on Eesti Vabariigi seaduste alusel kaitsevajadusteks loodud vajalike ressursside kogum, mis võetakse kasutusele kaitseväge vajadusteks sõjaseisukorra ja

mobilisatsiooni väljakuulutamisel. Mobilisatsioonivaru mittemilitaarseid ressursse võib kasutada elanikkonna vajadusteks hädaolukorras.

Riigireservi seaduses on kehtestatud nende varude moodustamise, hoidmise ja uuendamise kord, kuid õiguslik regulatsioon ei ole kindlustatud finantseerimise allikaga. Praktiliselt puudub rahaline kate, et moodustada, hoida ja uuendada neid varusid. [7]

Järeldused/ettepanekud:

Otstarbekas oleks sõlmida lepinguid ettevõtetega nende varustuse ja tehnika kasutamise kohta (raske tehnika – traktorid, tõstukid, veoautod; maavarade kasutamine; metsa- ja ehitusmaterjalid). Praegu ei ole vastavaid lepinguid ettevõtetega sõlmitud, kuid Põhja-Eesti Häirekeskusel on olemas ettevõtete andmed, kelle käsutuses on õnnetuse, suurõnnetuse või hädaolukorra likvideerimiseks vajaminevat tehnikat, varustust.

Praeguse seisuga järgi ei ole ettevõtteid kohustatud loovutama oma tehnikat või varustust õnnetuse likvideerimiseks. Et seda kindlustada tuleks edaspidi seadusega panna ettevõtetele peale avalikõiguslik koormis nagu see on praegu massiteabevahedit omaval ettevõttel. Kuid seda selle näol, et ettevõtte on kohustatud oma vahendeid, ressursse kasutama ja peale õnnetuse likvideerimist hüvitatakse ettevõtte kulutused.

Pärast hädaolukorra lahendamist kulude hüvitamise aluseks on “Riigi poolt omanikule või valdajale tulekustutus- ja päästetöödel ainet, materjalide, seadmete ja muude vahendite kasutamisel tekkinud kulude hüvitamise korra kinnitamine” (RT I 2000, 83, 531).

2.3.2. Ressursid eriolukorras ja erakorralise seisukorra puhul

Ressursid eriolukorras ja erakorralise seisukorra puhul reguleerib Vabariigi Valitsus läbi kriisikomisjoni.

Eriolukorras võetakse kasutusele:

- 1) julgeolekuvaru eriolukorra juhi korraldusel elanike elutegevuse tagamiseks;
- 2) ettevõtja tegevusvaru julgeolekuvaru korraldava ministeeriumi ja ettevõtja vahel sõlmitud lepingu tingimustel.

Erakorralise seisukorra ajal võetakse kasutusele:

- 1) julgeolekuvaru erakorralise seisukorra juhi korraldusel elanike elutegevuse tagamiseks;
- 2) ettevõtja tegevusvaru julgeolekuvaru korraldava ministeeriumi ja ettevõtja vahel sõlmitud lepingu tingimustel. [6]

2.4. Üksikute õnnetuste, suurõnnetuste ja hädaolukordade lahendamise kava

Harju maakonnas kõige suurema tõenäosusega hädaolukord (suurõnnetus) on metsatulekahjud, sellepärast toon selle punkti all välja Harjumaa metsakustutusplaani. [8]

Selle plaani alusel kaasatakse järgnevad asutused (ametkonnad) ja ettevõtted vastavalt vajadusele:

Harjumaa Päästeteenistus, Riigimetsa Majandamise Keskuse Loode Regioon, Päästeamet, Päästekompanii, Kaitseliidu Harju Malev, Kohalik omavalitsus, Harju Politseiprefektuur, Kiirabi, Eesti Raudtee, Eesti Energia, Eesti Gaas, Harju Piirivalvepiirkond, Piirivalve Lennusalk, Keskkonnainspeksioon Harjumaa osakond ja Häirekeskus.

Harju maakonna metsakustutusplaanis on välja toodud ja lahti kirjutatud järgnevad punktid:

- Mõisted
- Metsatulekahju likvideerimisele kaasatavad jõud ja ülesanded
- Tulekustutus- ja päästetööde juhtimise korraldus
- Sidepidamise korraldus ja selleks kasutatavad tehnilised vahendid
- Metsatulekahjuteatele esmane reageerimine
- Metsatulekahjust teavitamine
- Esmane tegutsemine sündmuskohal
- Metsakustutustöödele abijõudude lähetamine
- Metsatulekahju likvideerimistööde korralduslik tagamine
- Metsatulekahju lokaliseerimine ning tulekustutus- ja päästetööde lõpetamine
- Metsatulekahju likvideerimisega seotud kulude kandmine
- Plaani rakendamine
- Plaani koostamine ja korrigeerimine

Teise võimaliku suurõnnetuse võib seostada terminalidega (kütus, teravili; Maardu, Paldiski), aga sellega seotud tegutsemisplaanid on igal seal tegutseval ettevõttel olemas. Suurõnnetuse korral lähtutakse nendest tegutsemisplaanidest (hädaolukorra plaan).

3. ELANIKKONNA TEAVITAMINE JA KAITSE HÄDAOLUKORRAS

3.1. Elanikkonna teavitamine võimalikest hädaolukordadest ning nende kaasamine ennetustegevusel

Elanikkonna teavitamine toimub vastavalt “Hädaolukorraks valmisoleku seaduse” ja “Hädaolukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele” alusel.

Elanikkonna teavitamise kohustus hädaolukorrast on kriisireguleerimismeeskonna ühe liikme ülesandeks. Ta edastab teate kohalikele omavalitsustele (maakonna tasandilt läheb teavitamine üle kohaliku omavalitsuse tasandile), need omakorda teavitavad olukorrast külavanemaid. Külavanemad teavitavad sealseid elanikke võimalikest ohtudes, mis kaasnevad hädaolukorraga (ka õnnetuste ja suurõnnetustega) ning kuidas peaks edasi tegutsema.

Elanikkonna kaasamine ennetustegevusel on väga oluline. Selle edukus oleneb põhjalikult lahtiseletatud informatsioonil võimalikest ohtudest (ka terrorismist). Otstarbekas oleks külavanemal leida aktiivsemad inimesed ja moodustada nii nimetatud aktiiv, sest praktiliselt kõikidele ei pruugi informatsioon olla mõistetav (nt vanurid).

3.1.1. Teavitamise materjali koostamine ja levitamise meetodid, arvestades ohuolukordi nii elukohas kui ka töökohas, samuti inimeste põhilistel liikumismarsruutidel

Teavitamise materjalide koostamisega tegelevad päästeteenistus, ohtlikud ettevõtted, kohalikud omavalitsused. Ohtlikud ettevõtted koostavad ohukaarte ja peaksid informeerima ümbruses elavat rahvast ohtudest ja ohu korral tegutsemisest.

Teabe levitamisega tegelevad samad asutused, kes selle teabematerjali on koostanud. Teabe levitamine käib läbi kohalike lehtede, infolehtede või siis ka läbi meedia kanalite (raadio, televisioon, internet). Seda kõike peaks jälgima kohalik omavalitsus.

Tööandjatel on kohustus uusi töötajaid tutvustada sisekorraeskirjadega. Otstarbekas on perioodiliselt korraldada teabepäevi, kus päevakorras oleks informatsioon elukeskkonna olukorrast (turvalisus, toimunud õnnetuste vms analüüs, eriti kui see on seotud töötajatega nii teel tööle või koju kui ka töökohal).

3.1.2. Teabe kinnistumise kindlustamine

Et teabematerjalide koostajad oleks kindlad, et inimesed on neid puudutavate ohtudega ikka kursis, siis korraldatakse selle alaseid koosolekuid, kokkusaamisi. Näiteks ettevõtte võiks korraldada ka nii öelda “lahtiste uste” päevi, et lähiümbruses elavad inimesed saaksid pildi ette sellest, mida nad on lugenud. Korraldav ja juhendav osa sellises “elanike ettevõtte- keskkond” teemal peaks olema omavalitsusel, kel lasub ju kohustus oma elanike eest hoolitsemisel.

3.2. Teavitamise kord hädaolukorras

Lähtudes “Hädaolukorras valmisoleku seadusest”, siis maavanem korraldab elanike teavitamist hädaolukorras ja selle lahendamisest.

Vabariigi Valitsuse määruses “Hädaolukorras teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele” on välja toodud, kes peab viivitamatult teavitama mingist hädaolukorras. Kuid üldiselt käib teavitamine läbi häirekeskuse, sest enamasti areneb õnnetusest suurõnnetus ja siis tuleb alles hädaolukord.

Teavitamine läbi meediakanalite (TV, raadiojaamade). Elektri puudumisel õnnetuse piirkonnas tuleb teavitamine kõne alla läbi raadiojaamade, sest raadiovastuvõtjaid on võimalik eelnevalt varustada patareidega. Ennetustegevuse käigus tuleb elanike tähelepanu juhtida ka patareidel töötavate raadiovastuvõtjate töökorras olekule (patareide olemasolu). Teavitamist saab teostada ka läbi valjuhääldajate, kaasata näiteks päästeteenistust ja politseid, sest neil on operatiivautodel peal valjuhääldajad

3.2.1. Teabevahetuse korraldus. Varajase hoiatuse korraldus

Varajane hoiatus saab kõne alla tulla selliste õnnetuste, suurõnnetuste või hädaolukordade puhul, mis inimesi veel ei ohusta, kuid on nende arenemise oht (näiteks radioaktiivse saastumise oht, epideemiad, taudid, loodusõnnetused – üleujutused, tormid).

Varajase hoiatusega tegelevad Kiirguskeskus, Ilmajaam, Keskkonnainspektsioon (info osakond), kohalik omavalitsus. Teabe edastamine toimub TV ja raadio vahendusel.

3.3. Elanikkonna kaitse korraldus hädaolukorras

Elanikkonna kaitse korraldusega hädaolukorras tegeleb kohalik omavalitsus vastavalt maakonna hädaolukorra lahendamise plaanile.

Ennetusmeetmete juures tuleks eriliselt tähelepanu pöörata eelnevalt saadud infole (üldinfo ja tegevusjuhend hädaolukorra puhul). Et hädaolukorras paremini hakkama saada peaks inimesed tähelepanu pöörama esmastele vajadustele. Näiteks varustama ennast teatud koguse joogiveega (ilma joogiveeta saab läbi 1-3 päeva), konservidega ja ka kuivtoiduga. See tundub praegusel rahuajal küll imelikuna, ent...õnnetus ei hüüa tulles. Palju oleneb see inimese teadlikkusest ja asja sisulisest mõistmisest. Õhu saastumise võimaliku ohu korral peaks inimesed juba eelnevalt pöörama tähelepanu näiteks akende ja uste tihendusmaterjalidele, mis seisukorras on. Seda on vaja teha ja tehaksegi, lähtudes majanduslikust seisukohast. Liigne õhuvahetus ruumi ja väliskeskkonna vahel on seotud ju soojuskadudega (soojus aga maksab). Spetsiaalseid elanikele mõeldud kaitseehitisi meil ei ole, seetõttu peamiseks kaitsevarjuks jääb kodu või töökoht (kui õnnetus juhtub tööajal). Tähelepanu peaks pöörama ka patareidel töötavate raadiote olemasolule.

Tavaelu korraldusega hädaolukorras tegeleb kohalik omavalitsus. Vajadusel teavitab kohalik omavalitsus võimalikest piirangutest, mis võivad kaasneda hädaolukorraga. Teavitamine ohu korral toimub ikka TV, raadio, samuti liikuvate valjuhääldite kaudu. Tavaelu korraldus peaks võimalusel olema lähedane normaalsele olukorrale.

Omavalitsused peavad tagama võimalikult normaalse elukorralduse (olme-, teenindus-, kommunaal-, sotsiaal- ja muudes valdkondades. Seda lähtudes hädaolukorra lahendamise plaanidele vastavate ressurssidega (materiaalsed, rahalised ja muud ressursid).

Elanike turvalisusega hädaolukorras tegeleb politsei, vajaduse korral võivad nad kaasata Kaitseliitu ja turvafirmasid. Nende ülesanne on takistada kuritegevuse, vandalismi levikut ja säilitada avalik kord.

Majanduse ja kaubanduse säilitamine peaks toimuma vastavalt asutuste ja ettevõtete hädaolukorra lahendamise plaanidele. Näiteks vastavad plaanid peaks tegema

kaubanduskeskused, et nende tegutsemine toimub ka hädaolukorras (elanikel oleks võimalik saada esmatarbe kaupu).

Sotsiaalkindlustuse ja –hoolekande toimimine peab olema tagatud kohaliku omavalitsuse meetmetega vastavalt “Hädaolukorraks valmisoleku seadusele.

Tervishoiu toimimine peab haiglate ja apteekide töötamine tagatud olema, et inimesed saaksid esmaabi, ravi ning neil oleks võimalik ka ise käia ja osta meditsiini vahendeid (tabletid, sidumisvahendid).

4. ÜLEVAADE KRIISIREGULEERIMISPLAANIDEST MAAKONDADES

4.1. Lühianalüüs

“Hädaolukorraks valmisoleku seadus” on kehtinud juba kaks ja pool aastat. Arvestades tema tähtsust ja vajalikkust inimeste suhtes, peab tunnistama tema rakenduse puudulikkust. “Hädaolukorraks valmisoleku seadus” toob ära ametkonnad riiklikul, omavalitsuse, ettevõtluse tasandil ja riigikaitse struktuurid ning nendele pandud ülesanded, kohustused.

Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon on vist ainus, kes küllalt regulaarselt koos käib ja arutab nii Eesti siseseid kui ka välisolukordade mõjusid Eestile. Mitmeid praktilise ohu stsenaariume on “läbi mängitud” (näiteks radioaktiivse saastumise oht aatomielektriijaamade avariide korral).

Maakondade tasandil on sellealaseid töid tehtud erinevalt, millest tulenevad ka mõned vajakajäämised ülesannete täielikul lahendamisel.

Käesolev lõputöö annab ülevaate Harju maakonnast. Harjumaal asuva suurlinna Tallinna sellealast tööd on tehtud aastaid, sinna on andnud oma panuse ka Päästekolledzi diplomandid oma diplomitöödega.

Äsja organiseerinud Tallinna kriisikeskus on struktuurilt ja spetsialistide poolest tugev üksus, kes kahtlemata tuleb toime temale linnavalitsuse poolt pandud ülesannetega.

Ida-Virumaal kui vabariigi tööstuspiirkonnal (keemiatööstuse ettevõtted, elektriijaamad jm) on varasem kogemus ohutusplaanide, riskianalüüside ja hädaolukordade plaanide koostamisega, nende nõuetekohase jälgimisega (vastavalt ohuolukordade muutumisele). Päästeteenistusel on kõik vastavad andmed olemas ning on hea koostöö omavalitsuste ja ettevõtetega.

Lääne-Virumaa päästeteenistusel on kahtlemata olulisem osa maakonna poolt antud ülesannete lahendamisel. Seal on moodustatud riskianalüüsi meeskonnad, kuhu spetsialistidena kuuluvad päästeteenistuse töötajad.

Valgamaal on tänu 2002.a. sügisel toimunud suurõppuse “VARES 2002” ettevalmistustöödega asjad arenemas. Koostöö omavalitsusasutustega toimib hästi. Täpsustamisel on omavalitsusüksuste riskianalüüsidega seotud probleemid.

Pärnumaa maavalitsuse, Pärnu linnavalitsuse ja Pärnumaa päästeteenistuse tõhusa koostöö tulemusena on märkimisväärseid saavutusi hädaolukorraks valmisoleku plaanide koostamisel nii maakonna kui terviku ja Pärnu linna osas. Kaalukas osa on päästeteenistuse töötajatel kui spetsialistidel selles valdkonnas.

Tartumaa paistab silma oma nii öelda teoreetilise pagasi poolest. Tartumaa päästeteenistusel on hr. Paasoja näol tegemist väga hea spetsialistiga, kes valdab nii teoorias kui ka praktikas riskianalüüsi teemat. Sellest tulenevalt pole nagu probleeme maakonnale vastavate plaanide koostamisel.

Võrumaa ja Põlvamaa kohta võib öelda, et ettevõtete ning asutuste hädaolukorra plaane on, ent maakonna seisukohalt seisab see töö veel ees. Päästeteenistuste kui spetsialiste omavate üksuste taha asi ei jää.

Järvamaa ja Jõgevamaa on potentsiaalselt valmis rakenduma, kui saabub selgus ka nõ teoreetilistes lähenemisküsimustes.

Saaremaa ja Hiiumaa päästeteenistuse spetsialistidel on tõhus koostöö “saareriikide” eripärast tulenevate hädaolukorraks jm valmisoleku plaanide koostamisel.

Paljudel juhtudel on põhjuseks rahalised ressursid, mis pole jõudnud omavalitsusüksusteni. Muidugi saab teha sellist inimeste kaitse huvides tehtavat tööd ka ilma rahaliste vahenditeta. Kuid riigitasand peab hoolitsema selle eest, et omavalitsustele antavad ülesanded oleksid tulemuse huvides kaetud ka vastavate ressurssidega.

KOKKUVÕTE

Lõputöö tulemusena valmis üks osa Harju maakonna kriisireguleerimisplaani. Sellest tuleneb, et Harju maakonnas on mitmeid riskifaktoreid, mis on ohtlikud inimese elule ja tervisele, kahjustavad oluliselt keskkonda, elutähtsat valdkonda või tekitavad ulatuslikku majanduslikku kahju.

Analüüsi põhjal selgus:

1. Kriisireguleerimisplaani koostamiseks on olemas seaduslik alus, mis on reguleeritud õigusaktidega.
2. Harju maakonda võivad ohustada mitmed õnnetused, millel on rasked tagajärjed (metsatulekahjud, õnnetused terminaalides).

Sissejuhatuses esitatud eesmärk leidis töö käigus kinnitust. Analüüsi alusel näidati õnnetuste ja suurõnnetuste lahendamise struktuurid ja ressursid, elanikkonna teavitamise ja kaitse korraldust ning tavaelu korraldust. Analüüsiti ka võimalikke suurõnnetusi ja hädaolukordasid.

Ettepanekud:

1. Kaaluda mõistete uute seletuste kasutusele võttu. See oleks otstarbekas nii statistika kui ka "Hädaolukorraks valmisoleku seaduse" rakenduse seisukohalt.
2. "Hädaolukorraks valmisoleku seaduses" tulenevate ülesannete finantseerimise kohta tuleb teha plaan, et oleks teada keda, millal ja kui palju finantseeritakse. See võimaldab vastavaid töid planeerida.
3. Olemasolevate juhtimisskeemide ja –süsteemide elujõulisuse kontrolliks on otstarbekas teha temaatilisi õppusi. Teemade pingerida oleneb maakonna riskifaktorite järjestusest.
4. Oluline osa elanike elu ja tervise kaitsel on nende informeerimine võimalikest ohtudest kodus, tööl, teel kodust tööle ja tagasi. Üldine selgitustöö ohtudest ja ohu korral vastavast käitumisest võimaldab inimesel toime tulla ka mingi õnnetuse/ohu puhul vaba aja veetmisel.
5. Tavaelu korralduse tagatiseks ohu korral on vastavate kaubandus, meditsiini ja teiste struktuuriüksuste tegutsemise plaanide olemasolu.
6. Otstarbekas on maakonna kaardi koostamine sellel ohtlike tsoonide märkimisega. See võiks olla maavalitsuse koduleheküljel.

SUMMARY

As a direct result of the research undertaken in the Harju County, 'Plan of Crisis Regulations', certain factors have been highlighted: firstly that the 'dangers' surrounding our own everyday health and lifestyles and environment are very real, and secondly, that the infrastructure of the state has recognized this 'real threat' and is able to respond as and when necessary.

In relation to this, four other points stand out.

1. The 'Law of Preparedness to Emergency Situation', and how it functions within Harju County, with a brief supplementary detailing other counties.
2. A clearly defined scale of crises and the what each means, ie. definition of term.
3. Illustrated risk factors within Harju County set against preventional methods and risk labelling, ie. Where there is an emergency situation, the population and the relevant services are notified to allow a swift response.

KASUTATUD KIRJANDUS JA ÕIGUSAKTID

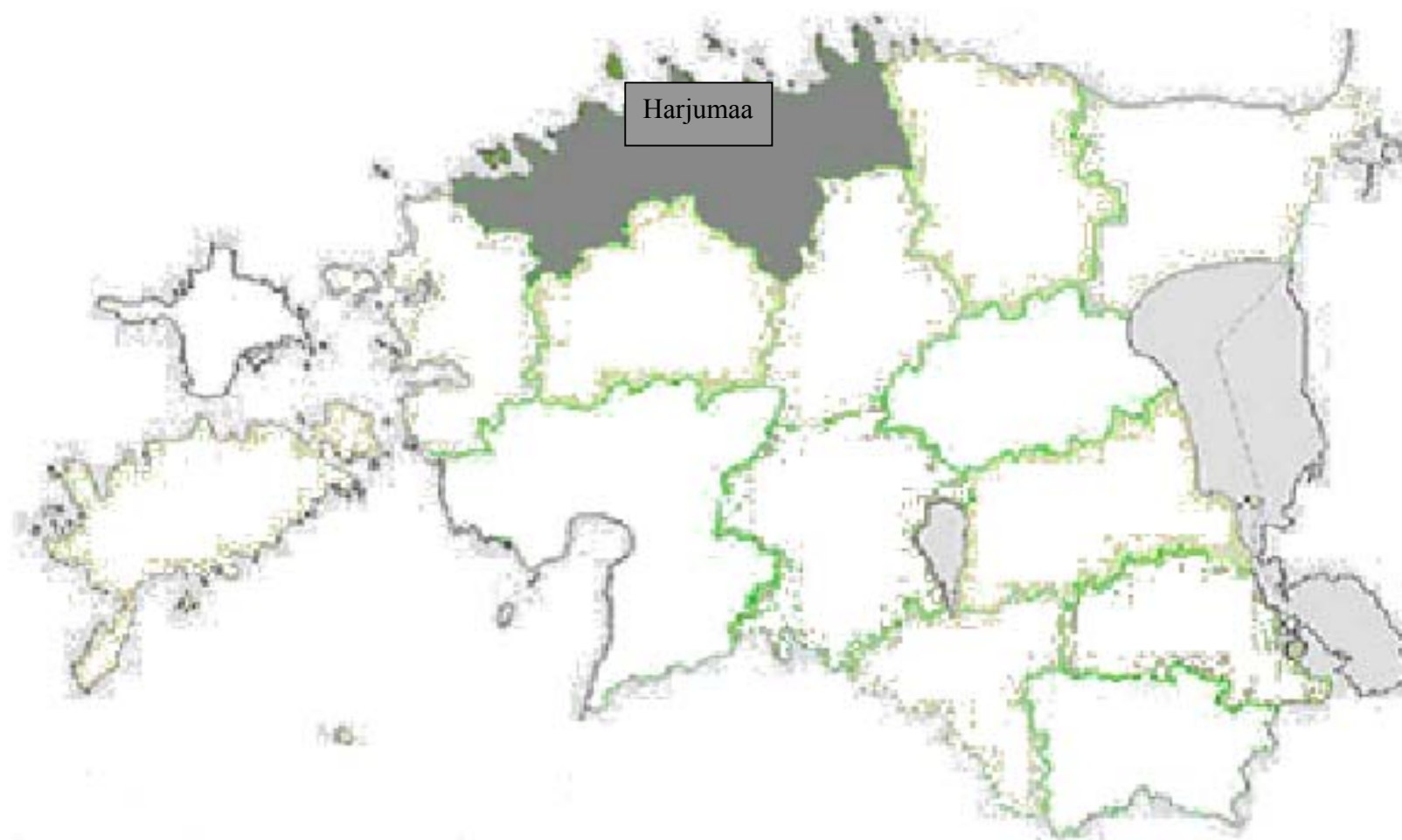
1. Hädaolukorraks valmisoleku seadus – RT I 2000, 95, 613.
2. Harju Maavalitsus. 2002. Harjumaa arvudes 2001. Tallinn.
3. Maakond. Hallatavad asutused. Harjumaa Päästeteenistus.
[<http://klient.ok.ee/harju/in.php?GID=5&SID=29&MID=243>].
4. Lennuamet. Lennuväljad.
[<http://www.ecaa.ee/atp/index.html?id=1128>].
5. Siseministri 26.06.2001.a määrus nr 78. Maakonna ning valla ja linna riskianalüüsi metoodika – RTL 2001, 82, 1112.
6. Riiklik kriisireguleerimisplaan.
[http://www.sisemin.gov.ee/atp/failid/kriisireguleerimise_plaan.pdf].
7. Riigireservi seadus – RT I 1994, 91, 1529.
8. Harjumaa Päästeteenistuse direktori 05. 2002. a käskkiri. Harju maakonna metsakustutusplaan.
9. Päästeseadus – RT I 1994, 28, 424.
10. Eriolukorra seadus – RT I 1996, 8, 164.
11. Erakorralise seisukorra seadus – RT I 1996, 8, 165.
12. Vabariigi valitsuse seadus – RT I 1995, 94, 1628.
13. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus – RT I 1993, 37, 558.
14. Politseiseadus – RT I 1990, 10, 113.
15. Kaitseliidu seadus – RT I 1999, 18, 300.
16. Rahuaja riigikaitse seadus – RT I 1995, 18, 240.
17. Kemikaaliseadus – RT I 1998, 47, 967.
18. Vabariigi Valitsuse 20.05.2002. a määrus nr 166. Hädaolukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele – RT I 2002, 43, 279.
19. Tervishoiukorralduse seadus – RT I 1994, 10, 133.
20. Siseministri 26.05.1999. a määrus nr 60. Suurõnnetuse ohuga ettevõtete loetelu – RT I 1999, 94, 1161.
21. Vabariigi Valitsuse 23.07.2002 määrus nr 237. Eesti sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel otsingu- ja päästetööde tegemise, sealhulgas merereostuse avastamise ja likvideerimise kord – RT I 2002, 66, 403.
22. Harju maavanema korraldus. Maakonna kriisireguleerimismeeskonna moodustamine, selle ülesanded ja pädevus ning töökorralduse ja kokkukutsumise korra kinnitamine.

23. Vabariigi Valitsuse 31.10.2000. a määrus nr 351. Riigi poolt omanikule või valdajale tulekustutus- ja päästetöödel ainete, materjalide, seadmete ja muude vahendite kasutamisel tekkinud kulude hüsitamise korra kinnitamine – RT I 2000, 83, 531.

24. Kõverjalg, A. 1999. Üliõpilastööde koostamise metoodika. Tallinn: Sisekaitseakadeemia kirjastus.

LISAD

Lisa 1. Eesti kaart

Lisa 2. Harju maakonna kaart

